

prednost naravnih danosti za razvoj turizma. Z malimi obrati niso kos velikopotezno zasnovanim in v inovacije usmerjenim turističnim obratom, ki so v lasti nemškega avtohtonega, predvsem pa doseljenega prebivalstva. Zaradi manjše kapitalne sposobnosti obrati, ki so v lasti Slovencev, niso deležni ugodnosti kreditiranja in subvencioniranja v taki meri kot tisti, s katerimi razpolagajo pripadniki večinskega naroda, katerih začetna, lastna investicijska sposobnost daleč presega zmožnosti slovenskega prebivalstva.

Posledice diskriminacije se odražajo v skromni socialni mobilnosti slovenskega in vsega prebivalstva na narodnostno mešanem ozemlju Koroške. Odstotek kmečkega prebivalstva tod močno presega odstotek istega na Koroškem, kar izpričuje zaostajanje gospodarskega razvoja na južnem Koroškem. V ilustracijo povejmo, da je delež iz kmečkih gospodinjstev v Zvezno gimnazijo za Slovence vpisanih dijakov znašal povprečno 34% (v obdobju 1957—1973), da pa je bilo istočasno, ob popisu 1971, registriranih na Koroškem le 13% kmečkih gospodinjstev. Nizek je tudi delež zaposlenih v terciarnih dejavnostih. Slovenci oblikujejo na narodnostno mešanem ozemlju pretežno delavsko-kmečka gospodinjstva, ki črpajo dohodek kar iz treh skromnih virov: iz kmetijstva, iz kmečkega turizma (ali trgovine) in iz zaposlitve ponavadi enega člana družine zunaj doma v industriji.

Troje omenjenih del ugotavlja z družbenimi in ekonomskimi tokovi v Avstriji in Evropi skladno prostorsko in socialno preobrazbo pokrajine in prebivalstva, ki živi na narodnostno mešanem ozemlju Južne Koroške. Iz agrarne pokrajine, v kateri žive Slovenci, se ta preobraža v turistično, proces deagrarizacije pa je zajel večji del tega prostora in ga že skoraj v popolnosti urbaniziral. Vedno bolj pa je omenjeno ozemlje pomembno tudi za tranzitne tokove oz. prometnice, ki vodijo čez eno v številne evropske regije. Zaradi tega je vodenje o socialnogeografski strukturi in preobrazbi tega prostora prepotrebna raziskovalna tema geografske znanosti.

A. Gosar

**Dvojezična Koroška. Seznam dvojezičnih krajevnih imen južne Koroške.** *Zweisprachiges Kärnten. Zweisprachiges Ortsverzeichnis von Südkärnten.* Sestavila Franc Kattinig in Janko Zerzer, 151 strani, Celovec 1982.

Drobno, a nadvse koristno in potrebno delo je izdala in založila Družba sv. Mohorja ob sodelovanju Krščanske kulturne zveze, Našega tehnika in Slovenskega informacijskega centra v Celovcu. Po letu 1945 je to že četrti dvojezični seznam krajevnih imen na Koroškem (L. S i e n č n i k in B. G r a f e n a u e r, 1945; B. S i n g e r, 1970 in V. K l e m e n č i č, 1972).

Prvi del knjižice obsega slovensko-nemški abecedni seznam krajevnih imen (str. 9—79), drugi pa nemško-slovenski pregled (str. 81—151). Za vsako naselje je navedena ustrezna pošta in karakteristična telefonska številka, pripadnost občini in župniji, političnemu in sodnemu okraju. Posebej so označena naselja z dvojezičnimi topografskimi napisi po Zveznem zakonu z dne 6. julija 1972, kakor tudi naselja z dvojezičnimi topografskimi napisi na podlagi odredbe zvezne vlade z dne 31. maja 1977 k zveznemu zakonu z dne 7. julija 1976.

Podrobnejši pregled naselij nam pokaže: med 942 naselji, kolikor jih je na dvojezičnem ozemlju Koroške, je bilo leta 1972 200, to je 21,2% naselij z dvojezičnimi napisi, leta 1977 le še 91 ali 9,7% naselij. Nadalje ugotovimo, da je samo 75 naselij iz leta

1972 tudi v letu 1977 ohranilo dvojezične topografske napise, medtem ko je bila ta pravica odvzeta 125 naseljem; po letu 1972 si je 16 naselij na novo pridobilo pravico, da uporabljajo dvojezične topografske napise.

Knjižica je izredno praktični pripomoček, ki na preprost in pregleden način daje vse potrebne in osnovne podatke — v obeh jezikih — o slehernem naselju na dvojezičnem ozemlju južne Koroške. Obenem pa je delo tudi dragocen in neovrgljiv dokument o naglem krčenju najosnovnejših jezikovnih pravic Slovincem na avstrijskem Koroškem.

M. Natek

### Književnost o krasu

**Acta carsologica — Krasoslovni zbornik, 10 (1981), SAZU, Razr. za narav. vede, Inštitut za raziskovanje krasa, str. 212, 35 slik, 12 prilog, Ljubljana 1982**

Zbornik obsega devet prispevkov šestih avtorjev — sodelavcev oziroma zunanjih sodelavcev Inštituta — s čimer je predstavljena glavnina inštitutskega raziskovalnega dela s področja krasoslovja in speleologije v preteklih letih. Vsebina zajema dva večja sklopa: kraško površje (štirje prispevki) in kraško podzemlje (pet prispevkov). Poleg sintetskega prispevka so še dela s področja morfotektonike, hidrologije in sedimentologije. Z regionalnega vidika obravnava šest prispevkov dinarski kras v povirju Ljubljane, osredotočenih na Planinsko polje, dva prispevka skrajno izmed dinarskih planot — Banjščice, eden pa celotno Slovenijo.

V prvem, sintetskem, prispevku P. H a b i č podrobneje predstavi »*Pregledno speleološko karto Slovenije*«. Inštitut je vrsto let delal na raziskovalni nalogi »Speleološka karta Slovenije«, kjer je podrobneje obdelano kraško podzemlje po posameznih listih (1 : 25.000 in 1 : 50.000). Pričujoči prispevek je prva sintetična obdelava zbrane gradiva, predstavljena tudi na karti v prilogi v dvobarvnem tisku. Priložena Speleološka karta je pravzaprav karta slovenskega krasa, saj poleg speleoloških, morfoloških in hidroloških elementov posebej poudarja tipizacijo in razprostranjenost krasa. Kras je klasificiran glede na kamninsko osnovo, na globino zakraselosti, na hidrološke značilnosti, na nadmorsko višino in glede na regijo. V besedilu so podrobneje obdelane speleološke značilnosti posameznih tipov krasa.

V prispevku »*Kraški relief in tektonika*« P. H a b i č ugotavlja skladnost med višinsko razporeditvijo morfostrukturnih blokov in kraškim površjem. Ker s pomočjo erozijsko-korozijske teorije ter klimatske geomorfologije ni mogoče razložiti vseh značilnosti dinarskega krasa, skuša avtor to opraviti s pomočjo morfostrukturnih enot. Na konkretnih primerih podrobneje razlaga, kako navpični premiki blokov vplivajo na razvoj kraškega površja in podzemlja.

Naslednji H a b i č e v članek »*Kraški izvir Mrzlek, njegovo zaledje in varovalno območje*« sodi med članke s hidrološko vsebino. Mrzlek je pomemben kraški izvir tik Soče nad Solkanom, zajet za oskrbo Nove Gorice s širšo okolico. Iz varstvenih razlogov je bilo treba določiti njegovo zaledje, tudi s pomočjo barvanja Čepovanskega potoka. Izkazalo se je, da pripada zaledju Mrzleka večji del kraške Banjske planote. Kot posebno zanimivost naj omenim, da so podzemeljske vodne zveze v zaledju Mrzleka podo-